

24.10.2012

KÖZLEMÉNY A KÉPVISELŐK RÉSZÉRE

Tárgy: **Tomasz Snarski lengyel állampolgár által benyújtott 0358/2011. számú petíció a litván oktatási törvény módosításáról, és a módosításból következően a lengyelül tanított tantárgyak korlátozásáról**

1. A 0358/2011 sz. petíció összefoglalása

A petíció benyújtója felhívja a figyelmet a litván oktatási törvény módosítására, amely korlátozza a lengyel kisebbség lengyel nyelven történő oktatáshoz való jogát. A kötelező litván nyelvoktatáson kívül az államnyelvet kell használni többek között a történelem- és földrajzoktatás keretében, a módosítás pedig lengyel iskolák bezárását eredményezi, amennyiben az iskolák nem tudnak eleget tenni a tanulók meghatározott számára vonatkozó követelménynek. A petíció benyújtójának véleménye szerint a litván kezdeményezés számos nemzetközi megállapodásnak és egyezménynek, többek között az 1966. évi Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának, az emberi jogok európai egyezményének, az Európa Tanács nemzeti kisebbségekről szóló keretegyezményének és az Európa Tanács kisebbségi és regionális nyelvek európai chartájának a megsértését jelenti. A petíció benyújtója ezért az Európai Parlamentet a litvániai lengyel kisebbség jogainak védelmére, valamint annak vizsgálatára kéri, hogy az új litván oktatási törvény összhangban áll-e a nemzetiség alapján történő megkülönböztetés tilalmának elvével.

2. Elfogadhatóság

A 0358/2011. számú petíció elfogadhatónak nyilvánítva: 2011. július 8. Tájékoztatás kérése a Bizottságtól (az eljárási szabályzat 202. cikkének (6) bekezdése szerint) megtörtént.

3. A Bizottságtól a 0358/2011. és a 0942/2011. számú petíciókkal kapcsolatban kapott válasz: 2011. december 16.

A petíciók benyújtói azt állítják, hogy a litván oktatási törvény közelmúltbeli módosításai korlátozzák a litvániai lengyel kisebbség jogait, ami nézetük szerint számos nemzetközi megállapodás és egyezmény megsértésének minősül.

A Bizottság hangsúlyozni kívánja, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 165. cikke értelmében az oktatás tartalmáért és oktatási rendszereik megszervezéséért, valamint nyelvi politikájukért elsődlegesen a tagállamok felelősek. E tekintetben figyelembe kell venni, hogy a petíció benyújtója által hivatkozott jogi eszközök az Európai Unió jogi keretein kívüliek.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 22. cikke tiltja a nemzeti kisebbséghez tartozáson alapuló megkülönböztetést, és előírja, hogy az Uniónak tiszteletben kell tartania a kulturális, vallási és nyelvi sokszínűséget. E rendelkezések ugyanakkor csak akkor alkalmazandók a tagállamokra, amikor az uniós jogot végrehajtják; ezért a Bizottság csak ilyen esetekben kísérelheti meg, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke szerinti kötelezettségszegési eljárás révén kieszaközölje a nevezett rendelkezések betartását.

A Bizottság hozzáfűzi, hogy a nemzeti identitás, nyelv és kultúra megőrzéséhez való jog védelmét európai szinten az Európa Tanács 1995. február 1-jei, a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezménye biztosítja, amelynek Litvánia is részes fele. E tekintetben a Bizottság felhívja a figyelmet a fenti egyezmény 25. és 26. cikkének rendelkezéseire, amelyek a értelmében az egyezmény végrehajtását a Miniszterek Tanácsa ellenőrzi, amelynek munkáját a részes felek által az egyezményben foglalt elvek érvényesítésére hozott intézkedések megfelelőségének értékelése céljából tanácsadó bizottság segíti.

4. A Bizottságtól kapott válasz (REV.): 2012. október 24.

A petíció benyújtója fenntartja, hogy a litvániai lengyel kisebbség helyzete folyamatosan romlik, mivel állítása szerint a lengyel származású litván állampolgároknak az elismert nemzeti kisebbségi jogállásból eredő nyelvi, oktatási és kulturális jogait nem tartják tiszteletben, ami ellentétben áll a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának, az emberi jogok európai egyezményének és az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyveknek, valamint az Európa Tanács kisebbségi és regionális nyelvek európai chartájának vonatkozó rendelkezéseivel. A petíció benyújtója e tekintetben fenntartja, hogy a litvániai lengyel kisebbséghez tartozó személyeket megfosztják azon joguktól, hogy családi és utónevüket az anyanyelvüknek megfelelő formában használják és hivatalosan elismertessék, valamint hogy a hagyományos helységneveket, utcaneveket és más földrajzi elnevezéseket anyanyelvükön is feltüntessék a nyilvánosság számára. A petíció benyújtója azt is fenntartja, hogy a litván oktatási törvény közelmúltbeli módosításai a lengyel kisebbséghez tartozó litván állampolgárok számára hátrányt okoznak.

Az Európai Uniót létrehozó szerződések¹ értelmében a Bizottság nem rendelkezik olyan általános hatáskörrel, amelynek alapján az alapvető jogok területén beavatkozhatna a tagállamok ügyeibe. Erre csak akkor van lehetősége, ha a kérdés az uniós jogot is érinti. A Charta az 51. cikkének (1) bekezdése szerint kizárólag európai uniós jogszabályok

¹ Az Európai Unióról szóló szerződés, illetve az Európai Unió működéséről szóló szerződés.

végrehajtása során vonatkozik a tagállamokra. Emellett az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkének (1) bekezdése értelmében „a Charta rendelkezései semmilyen módon nem terjesztik ki az Uniónak a Szerződésekben meghatározott hatásköreit”.

A petícióban rendelkezésre bocsátott információk alapján nem úgy tűnik, hogy az általa említett ügy érintené az uniós jog végrehajtását. Ezért az Európai Bizottságnak nem áll módjában a petícióban felvetett kérdéseket vizsgálni.

Ilyen esetekben a tagállamoknak, és többek között azok igazságszolgáltatási hatóságainak feladata annak biztosítása, hogy az alapvető jogokat a nemzeti jogszabályokkal és a nemzetközi emberi jogi kötelezettségekkel összhangban ténylegesen tiszteletben tartásuk és megvédjük.

A Bizottság emlékeztet arra is, hogy a kisebbségek tekintetében nem rendelkezik általános hatáskörrel. A Bizottságnak különösen nincs hatásköre a nemzeti kisebbség meghatározásával, a kisebbségek jogállásának elismerésével, illetve az azok önmeghatározásával és autonómiájával kapcsolatos kérdésekben. Ezen ügyek a tagállamok hatáskörébe tartoznak.

Az uniós jog hatályán belül a Bizottság biztosítja, hogy a tagállamok e jog végrehajtása során tiszteletben tartásuk az alapvető jogokat, ideértve a megkülönböztetésmentességet a Charta 21. cikkében rögzített elvét is. Az uniós jogszabályok és finanszírozási programok emellett hozzájárulnak egyes, a kisebbségekhez tartozó személyeket gyakran érintő nehézségek, például a megkülönböztetés, erőszakra buzdítás, illetve a faji, nemzeti vagy etnikai származáson alapuló gyűlöletkeltés kezeléséhez.

Ami a 2000/43/EK tanácsi irányelv rendelkezéseinek állítólagos megsértését illeti, a Bizottság emlékeztet arra, hogy az említett irányelv 3. cikkének rendelkezései annak hatályát az oktatás területén csak az Unióra átruházott hatáskörökre korlátozzák. Ezért az oktatási tantervek tartalmát érintő szempontokat szabályozó nemzeti rendelkezések, illetve a nemzeti kisebbségek nyelvi jogai nem tartoznak a 2000/43/EK irányelv hatálya alá. A Bizottság e tekintetben megemlíti továbbá, hogy a Bíróság a *Runevič-Vardyn és Wardyn* ügyben hozott előzetes döntésében (C-391/09. számú ügy, 2011. május 12., 47. pont) a név kisebbségi nyelven való használatához való jog vonatkozásában ugyanerre a következtetésre jutott. A Bizottság továbbá az EUMSZ 20. cikke (2) bekezdésének vagy 21. cikkének a petíció benyújtójának állítása szerinti esetleges megsértését illetően továbbá megjegyzi, hogy a fent említett ügyben (70. pont) a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a személynév kisebbségi nyelvi formájának használatához való jog hiánya nem akadályozza meg az uniós állampolgár az EUMSZ 21. cikke szerinti, mozgáshoz való jogának gyakorlását, és ezért nem minősül korlátozásnak.

A Bizottság végezetül megjegyzi, hogy a petíció mellékleteiben is szerepel az az állítás, miszerint az Uniónak aktívan és nem passzívan kell fellépnie az etnikai alapú megkülönböztetés ellen, az EUMSZ 10. cikkének megfelelően. E tekintetben a Bizottságnak hangsúlyoznia kell, hogy az említett cikk a megkülönböztetés elleni fellépés mint uniós cél hatályát egyértelműen saját politikáinak és tevékenységeinek meghatározására és végrehajtására korlátozza. E rendelkezés tehát nem szolgálhat jogalapként az Unió hatáskörén kívül eső cél követéséhez.

A Bizottság mindazonáltal felhívja a petíció benyújtójának figyelmét az Európa Tanács

nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezménye¹ – a nemzeti kisebbségek védelmének szentelt első kötelező jogi erejű multilaterális eszköz – által biztosított meglévő keretre, amelynek mind a Lengyel Köztársaság, mind a Litván Köztársaság részes fele. Az egyezmény 24. cikkének (1) bekezdése értelmében az Európa Tanács Miniszteri Bizottságát bízzák meg az egyezmény szerződő felek általi végrehajtásának nyomon követésével. A Felek által a jelen Keretegyezményben felsorolt elvek érvényesítése érdekében tett intézkedések megfelelőségének értékelése során a bizottság munkáját egy olyan tanácsadó bizottság (az egyezmény 26. cikkének (1) bekezdése) segíti, melynek tagjai a nemzeti kisebbségek védelmének a területén elismert szakértelemmel rendelkeznek. A Bizottság megjegyzi, hogy e tekintetben Litvánia eddig három jelentést nyújtott be nemzeti kisebbségeinek helyzetéről, az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága a legutóbbit 2011. szeptember 21-én kapta kézhez². A tanácsadó bizottság e harmadik jelentésre vonatkozóan még nem fogadott el véleményt, de a Litvániáról szóló második, 2008. február 28-án elfogadott vélemény³ az Európa Tanács honlapján nyilvánosan elérhető.

A Bizottság megjegyzi továbbá, hogy az EBESZ nemzeti kisebbségi főbiztosa a közelmúltbeli litvániai és lengyelországi látogatása során „mindkét kormányt felszólította arra, hogy országában foglalkozzon a nemzeti kisebbségek kérdésével, és dolgozzon a kétoldalú kapcsolatok javításán, többek között a közös oktatási szakértői csoporthoz hasonló mechanizmusok újraélesztése révén”⁴. A Bizottság ezenfelül megjegyzi, hogy a főbiztos mindkét országgal együttműködésben arra törekszik, hogy megvizsgálja a litvániai lengyel kisebbség és a lengyelországi litván kisebbség helyzetét, és részükre ajánlásokat tegyen.

¹ <http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/157.htm>

² http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_fcnmdocs/PDF_3rd_SR_Lithuania_rev_en.pdf

³ http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_fcnmdocs/PDF_3rd_SR_Lithuania_rev_en.pdf

⁴ <http://www.osce.org/hcnm/89402>